

مندال و میز له جیگا کردن

د . فرمان محمد زهندی
پزیشکی تایبه تی مندالان
نه خوش خانه ی مندالان له هه ولیر

میز له جیگا نه کات ، هوی نه مهش دهگه ریتته وه بو باری دهروونی
که باسی ده که یین .

بابزانین گرنگترین نه م کاره دهروونیانه چین که کار
ده که نه سه ر مندال له سالانی به که می ژیانیدا وه ده بیته هوی
تیک چوونی ههستی منداله که و شیوانی باری دهروونی ،
نه مهش ده بیته هوی په یدابوونی زور گیرو گرفت له مانهش
گیروگرفتی میز له جیگا کردنه .

نه مانه ی خواره وهش هه ندیک له م هویه دهروونیانه ن :-
1 - له دایک بوونی مندالیک تر که ده بیته سه رنج پراکیشه ری
دایک و باوک و نه ندامانی خیزانه که و له وکاته دا منداله که وره که
ههست به لی دوور بوونه وهی نزیک ترین که س ده کات که نه ویش
دایک و باوکیه تی ، هه روه ها ههست به که می ده کات به بی
نه وهی ههست به خوی بکات فیلیکی خونه ویست ده دوزیتته وه بو
نه وهی سه رنجی دایک و باوکی بو خوی پراکیشه و وه جارن
خوشه ویستی خویانی بو ده ربخه ن که نه ویش میز له جیگا
کردنه .

2 - مردنی دایک یا باوکی منداله که که سه رچاوهی سوزو
خوشه ویستینه بو نه و منداله .

3 - گواستنه وهی مال بو جیگایه کی تر و دوور که وتنه وهی
مندال له براده رو مندالانی هاوسی که نه وهش ده بیته هوی بیر
کردنی منداله که و شیوانی باری دهروونی .

4 - گیرو گرفته کانی خیزان و ناژاوهی ناو خو به هوی
په یوهندی چه وت و ناله بار له نیوان ژن و پیاوو نه ندامانی

میز له جیگا کردنی مندال گیروگرفتی که تا کو نیستاش
پزیشکی مندال به دهستی وه گیر ده خوات ، بوینی ده مانه وی
بزانین مه بهست له میز له جیگا کردن چی به ؟ وه نه و هویه
هاندرو شاراوانه له په نای نه م گیروگرفته چین ؟ وه نایا
چاره سه ریک بو نه م مه بهسته هه یه و چون ؟ بو وه لامی نه م
پرسیارانه نه توانین بلین میز له جیگا کردن واتای نه وه نه دات
که مندال له کاتی نوستندا میز له جیگای خویدا بکا
به شیوه یه کی خونه ویست «لا إرادتی» که به رده وام ده بیته
تادوایی ته مه نی پینج سالی واته پاش نه و ته مه نه ی که ده بی
مندال توانای به سه ر میزند انیا هه بی و بتوانی له شوینی
تایبه تی میز بکات .

میز له جیگا کردن دوو جووری هه یه :-

جووری یه که م :- نه وه یه که مندال به دریزی ته مه نی ، خوی به
پاک و ووشکی نه دیوه واته هه رده م میزی له جیگا کردووه وه نه م
جووره میز کردنهش ده گه ریتته وه بو راهاتنی مندال له سه ر میز
به خودا کردن به هوی په روه رده کردنی چه وت و مه شق بی
نه کردنی مندال له سه ر میز کردن به شیوه یه کی دروست نه ویش
به زور لی کردنی له وکاته ی که میزی نایه ، یان له وکاته ی که
منداله که توریه یه ورقی له دل ، یان رقی له شوینی میز کردنه به
هوی ترس یا خود سه رما .

جووری دووه م :

مندال له م جووره دا ده گه ریتته وه بو نه وهی میز له جیگا
بکات پاش نه وهی که ماوه یه ک توانای په یدا کردبوو بو نه وهی

خیزان ، هر له بهر نه وه شه که نه م جوړه منداله له ناو نه م جوړه خیزانانه و له خانه ی بی باوان زورن چونکه هه ست به خوشه ویستی ناکن .

به لام چه ند هوپه کی نه ند امی هه یه که ده بیته هو ی میز له جیگا کردن وهک سووتانه وه ی کو نه ند امی میز کردن یا گیرانی بو ریچکه کانی میز یان نه خوشی شه کره .

بابزانین چون چاره سهری میز له جیگا کردن ده کریت له مندال ؟ پیش هه موو شتیک ده بی دایکان و باوکان بزنانن که میز کردن له ناو جیگا شتیکی خونه ویسته و منداله که خوشی حه ز له م کاره ناکات ته نانه ت به هو ی نار حه تی باری ده روونیه وه تووش ده بیت ، بوپه ده بینین نه و مندالانه ی که له شوینیکی وادا ده ژین که خوشه ویستی بالی به سهر دا کیشاوه بی گومان هه ست به وه دهکات که خوشه ویسته و نه م هه سته ش وای لی دهکات که به هیمنی و دل نارامی ژیان به سهر بهرن . نه م جوړه ژیانه ش وای لی دهکات که به بی ترس کارو باری خو ی به ریوه بیات وه نه مه ش به ره و سهر که وتنی ده بات سهر که وتنیش وا له مندال دهکات که جیگای ریزو بایه خی نه وانه بیت که له ده وروپشتی دا ده ژین وه نه مه ش وای لی دهکات هه ست به به ختیاریه کی ده روونی و باوه ر به خو ی بکات وه دوور بیت له شیوانه ده روونیه کان ، که و ابوو گرنگترین شت له ژیانی مندال نه وه یه که وای لی بکریت باوه ری به خو ی بی و بایه خی بی بد ریت بو نه م مه به سته ش دایک و باوک ده ورکی بالایان هه یه بو هاندانی مندال وتی که یاندنی به وه ی که وا چه ند مندالیکی تریش میزیان له ژیر خو یان ده کردو نیستا چاک بووینه وه .

خالیکی گرنگتر هه یه که پیویسته روونی بکه ینه وه بو چاره سهر کردنی نه م گیرو گرفته نه ویش نه وه یه که نابی به هیچ جوړی مندال سهر زه نشت بکریت و په شیمان بکریته وه له سهر میز به خودا کردن چونکه خو ی به بی هیچ شتیک هه ست به نازارو په شیمانی دهکات له بهر نه وه ی که خوشی حه ز له م کاره ناکات به لام به ده ست خو ی نیه و نابی نازاری بدری له سهر میز کردن ، چونکه هه موو تاقی کردنه وه و راستیه کان نه وه یان سه لماندوه که نازاردان گیرو گرفته که نالوز تر دهکات له جیاتی نه وه ی چاره ی بکات .

نه گره اتوو منداله که به هو ی له دایک بوونی مندالیکی تره وه تووشی میز له جیگا کردن بوو بیت ، نه بی دایک و باوک منداله که وره که له بیر نه که ن و هه روه ک جاران و به لکو زیاتر بایه خی بی بدن و هه سته بریندار نه که ن به چه ند جوړه قسه یه ک وهک «منداله بچوکه که جوانتره یان له سهر خو تره یان باشتره» به لکو به پیچه وانه وه نه بی خوشه ویستی به دیار بخریت بو منداله که و باسی به باشی بکریت و که ل و په لی وازی کردنی بو په یدا بکریت بو نه وه ی زور بیر له منداله که ی تر نه کاته وه ، وه بو نه وه ی زیاتر باوه ر به خو ی بکات بی ویسته له و شه وه ی که میزی له جیگا نه کرده دیاریه کی باشی بو بکریت که خو ی حه زی لی دهکات وه هر به م ریگاپه ش ده توانین چاره سهری نه م گیرو گرفته بکه ین له و مندالانه ی که به هو ی دوور که وتنه وه یان له براده رو مندالانی هاوسی وه تووشی میز به خودا کردن بوون . هه نکاو یکی تر هه یه بو چاره سهر کردنی نه ویش نه وه یه که نابیت دایک زور له منداله که بکات بو میز کردن به لکو باشترین شت نه وه یه که پیش خه وتن میزی بی بکات و به شه و شله مه نی و چای و نه م جوړه شتانه نه دات به منداله که ی هه روه ها له شیرینی خه ودا منداله که بو میز کردن هه لنه ستینی چونکه نه م کاره ده بیته هو ی زق گرتنی مندال و هه ست به گه وره بوونی خو ی ناکات .

نه و مندالانه ی که به هو ی نه خوشی نه ند امیه وه تووشی میز له جیگا کردن ده بن پیویستیان به سهر دانی پزشکی تاییه تی هه یه .

له وانه یه نه و خالانه ی که باسمان کردن و پزشکی مندالان به گرنگیان داده نین ، به لای دایکانه وه نه و گرنگیه ی نه بیت ، هر له بهر نه وه شه سهر ده که ین که زور جار باسی فلان ده که ن که منداله که ی به فلان دهرمان چاک بوویده وه و دهرمان و دهرزی به لایانه وه گرنگترین چاره سهری یه ، نیمه ش تکا له دایکان ده که ین که نه وه نده باوه ر یان به دهرمان نه بی بو نه م مه به سته چونکه چاک بوونه وه ی به دهرمان شتیکی کاتی یه و نه وه نده ی بی ناچیت منداله که ده ست به میز به خودا کردن دهکات وه و جگه له مه ش دهرمان زیانیکی زور ده که یه نی به و مندالانه ی ته مه نیان له شه ش سالی که متر بیت .